

Tweedens. Werkelijke zelfstandigheid van Nederland bezegelt ons oorlogsdoel. Dit is niet gediend door het beheersen van West- en Centraal-Europa door één mogendheid, ook niet indien deze mogendheid Engeland is, of door deling van het leiderschap tussen Engeland en Rusland.

Derdens. Droevige vooruitzichten van het moederland in de komende winter geven dringende reden tot spoed.

Vierdens. Staatskundig en economisch is de wederinvoering van Nederland en Indië in een gemeenschappelijk verband een hoogst ernstig probleem, hetwelk steeds moeilijker oplosbaar wordt, naarmate scheiding van beide Rijksdelen en de onbevredigende positie van het Opperbestuur langer duren, en ook naarmate het moederland door een gerekte oorlog bij vredesherstel meer uitgeput en in verwarring zal zijn.

Vijfdens. Positie van Indië tegenover Japan is na herstel van de betrekkingen met het moederland krachtiger, terwijl uiteraard de staking der vijandelijkheden in Europa de machtsverhoudingen in Azië fundamenteel zou wijzigen.

Zesdens. Deze overwegingen zijn niet in strijd met afkeer van Duitse ideologie en ik vertrouw dat een vrede bij vergelijk, ook al brengt deze Duitsland enig voordeel, vooral in Oost-Europa, wegens het missen van het grootsprakig verkondigd oorlogsdoel het Nazi-regime geenszins zal sterken; integendeel zal het prestige daarvan bij geleden en nog te lijden ellende ernstig in eigen land verzwakken; besmettingsgevaar is in ons land na de ervaring met de bezetting niet aanwezig.'

Deze gedachtengangen stemden volledig met die van Welter overeen, maar Welter wist dat de koningin althans in juni en juli het standpunt ingenomen had dat verplaatsing van de regeringszetel voor haar onaanvaardbaar was. Of Welter dat opnieuw onder van Starckenborghs aandacht gebracht heeft, weten wij niet – in elk geval hield deze vol en toen hij in november in Indië bezoek ontving van Pelt, hoofd van de Regeringsvoorlichtingsdienst te Londen¹, gaf hij deze een memorandum mee, 'Vestiging van de Nederlandse regering in Nederlands-Indië'², waarin hij de argumentatie uit zijn telegram aan Welter herhaalde, maar het element: de regering moet zich niet met Engeland identificeren, nu duidelijk onderstreepte: 'zij zou' (bij verplaatsing)

¹ Pelt was door de regering naar Indië gezonden om te bereiken dat in New York een Nederlands Informatiebureau zou worden opgericht dat voor de helft door de Londense regering, voor de helft door het Indische gouvernement betaald zou worden. Dat werd goedgevonden; hoofd van het bureau in New York werd dr. N. A. C. Slotemaker de Bruïne, een zoon van de oud-minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen. Slotemaker was in Indië zendingconsul geweest maar was in '35 directeur geworden van het Indische persbureau Aneta. ² Tekst: *Eng.*, dl. II b, p. 231.